

Голота В. Є. Використання дослідних методів навчання з метою покращення якості знань студентів / В. Є. Голота // Інтеграція наукової і навчальної роботи: проблеми, досвід, інновації: матеріали міжвузівської регіональної науково-практичної конференції викладачів педагогічних вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації Східного регіону України (м. Лисичанськ, 19 березня 2013 р.). – Лисичанськ: ТОВ «Лисичанська друкарня», 2013. – С.51–53

ВИКОРИСТАННЯ ДОСЛІДНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ З МЕТОЮ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

ГОЛОТА В.Є.

***ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного
університету імені Тараса Шевченка»***

Анотація

В статті розглядається проблема підготовка молоді до сучасного життя, тобто формування в неї необхідних компетентностей, інтеграція навчальних дисциплін та інтеграція освітньої, наукової та виховної складових у процесі підготовки майбутніх спеціалістів для освіти в Україні.

Ключові слова – інтеграція, навчання, дослідні методи, проблемно-пошукові методи

Зміни, що відбулися у суспільній свідомості та бутті в ХХІ ст., складні політико – соціальні реалії, кризи в багатьох сферах життя суспільства вимагають від майбутнього фахівця усвідомленої власної громадянської позиції. Становлення гармонійно – ерудованої особистості включає в себе як передумову засвоєння кожним індивідом досвіду попередніх поколінь. Предмети суспільного циклу покликані розкрити цілісну картину людського

буття на всіх етапах розвитку людства. Але як перетворити гігантський масив знань в індивідуальне надбання та знаряддя кожної особистості? Адже світ "інформаційного вибуху", який формує нові взаємовідносини між особистістю майбутнього фахівця і знаннями, стає все складнішим, тому молодь потребує вміння розв'язувати складні проблеми, критично ставитися до обставин, порівнювати альтернативні точки зору та приймати зважені рішення.

Отже, головним завданням освіти сьогодні є підготовка молоді до сучасного життя, тобто формування в неї необхідних компетентностей, а одним із засобів їх формування є не тільки інтеграція навчальних дисциплін, а й інтеграція освітньої, наукової та виховної складових у процесі підготовки майбутніх спеціалістів для освіти в Україні.

Спираючись на викладене вище, ми можемо визначити основну мету даної роботи, яка полягає у дослідженні особливостей використання інтеграції освітньої та наукової складової в процесі оволодіння знаннями при вивченні суспільних дисциплін. Поставлена мета обумовила необхідність вирішення ряду взаємопов'язаних завдань:

- розглянути переваги інтеграції освітньої та наукової складової в процесі оволодіння знаннями,
- визначити необхідні умови для ефективного використання методів пошуку та дослідження при засвоєнні дисциплін суспільного циклу;

Перевагами інтегрованого навчання, на наш погляд, є те, що воно пожвавлює навчальний процес та спонукає формуванню в студентів цілісного уявлення про навколишній світ, системи знань і вмінь.

В свій час в дидактиці були розроблені та виділені методи, які спеціально направлені на підсилення розвиваючого впливу навчання, серед них – проблемно-пошукові методи (М.І.Махмутов, І.Я.Лернер, А.М.Матюшкін).

Пошукові та дослідницькі методи передбачають створення викладачем проблемних ситуацій, активне їх обдумування учасниками процесу і на цій основі їх самостійне просування у засвоєнні нових знань.

Проблемно-пошукові методи застосовуються в ході проблемного навчання. Слід зауважити, що під проблемною ситуацією треба вважати невідповідність між тим, що вивчається і вже вивченим. При використанні проблемно-пошукових методів навчання викладач використовує такі прийоми: створює проблемну ситуацію (ставить питання, пропонує задачу, експериментальне завдання), організує колективне обговорення можливих підходів до рішення проблемної ситуації, стимулює висування гіпотез, тощо. Студенти роблять припущення про шляхи вирішення проблемної ситуації, узагальнюють раніше набуті знання, виявляють причини явищ, пояснюють їхнє походження, вибирають найбільш раціональний варіант вирішення проблемної ситуації. Викладач обов'язково керує цим процесом на всіх етапах, а також за допомогою запитань-підказок.

Проблемно-пошукові методи в навчанні застосовуються здебільшого з метою розвитку навиків творчої навчально-пізнавальної діяльності, вони сприяють більш осмисленому і самостійному оволодінню знаннями. Особливо ефективно застосовуються ці методи в тих випадках, коли у студентів сформована культура пізнавальної діяльності, інтересів і здібностей, а також глибокі і міцні знання.

Дослідницький метод навчання передбачає творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

Дослідницький метод має такі характерні ознаки:

- 1) науковий керівник разом з окремим студентом формулює проблему;
- 2) нові знання не повідомляються, студент повинен самостійно здобути їх у процесі дослідження проблеми (бібліографічний пошук, робота з експонатами в музеї, інтерв'ю з очевидцями, обробка статистичних даних і

т.д.), порівняти різні варіанти відповідей, а також визначити основні засоби досягнення результатів;

3) основною метою діяльності керівника є оперативне управління процесом розв'язання проблемних завдань;

4) навчання характеризується високою інтенсивністю, підвищеним інтересом, а знання – глибиною, міцністю і дієвістю.

Оволодіння навчальним матеріалом може здійснюватися в процесі спостереження, пошуку висновків під час роботи з книгою, письмової вправи з доведенням закономірностей написанні реферату або створенні творчого проекту.

Для дослідників-початківців дуже важливо мати уявлення про методологію та методи наукової творчості, оскільки саме на перших кроках до оволодіння навичками наукової роботи найбільше виникає питань саме методологічного характеру. Передусім бракує досвіду у використанні методів наукового пізнання, застосуванні логічних законів і правил, нових засобів і технологій. Для дослідника недостатньо встановити новий факт, важливо дати йому пояснення з позицій сучасної науки, розкрити його загальнопізнавальне, теоретичне або практичне значення.

Виклад наукових фактів має здійснюватися в контексті загального історичного процесу, історії розвитку певної галузі, бути багатоаспектним, з урахуванням як загальних, так і специфічних особливостей. Накопичення наукових фактів у процесі дослідження – це творчий процес, в основі якого завжди лежить задум ученого, його ідея.

Виконання дослідницького завдання передбачає такі етапи:

1. Спостереження і вивчення фактів, виявлення суперечностей у предметі дослідження (постановка проблеми).
2. Формулювання гіпотези щодо розв'язання проблеми.
3. Побудова плану дослідження.
4. Реалізація плану.

5. Аналіз і систематизація одержаних результатів, формулювання висновків.

Використання творчих завдань дослідного характеру в рамках вивчення суспільних дисциплін є по – перше, зацікавлюючим та стимулюючим фактором в процесі оволодіння новими знаннями, по – друге, істотно зміцнює механізм запам'ятовування та усвідомлення матеріалу, по – третє, є професійно формуючим елементом в процесі оволодіння педагогічною спеціальністю.

Інтеграція освітньої та наукової складових є діючою моделлю активізації інтелектуальної діяльності та розвиваючих прийомів навчання, зобов'язує до використання різноманітних форм викладання, що має великий вплив на ефективність сприйняття студентами навчального матеріалу. Сучасна педагогічна наука вважає інтеграцію одним з головних дидактичних принципів.

Література і примітки

http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/24899